

M. T. CICERONIS ORATIO.

PRO MARCO MARCELLO.

Habita est Anno V. C. 707, ante Christum 43.
Julio Cæsare primùm, & M. Æmilio Lepido
tertiùm Consulibus.

ARGUMENTUM Totius Orationis.

M. Marcellus gesto consulatu & virtute clarus, civilique bello, Pompejum secutus, in agris pharsalicis victus est. Cum ad Cæsarem victorem impetrandæ veniæ causâ, supplex ire nollet, Mitylenas, urbem à belli suspicione remotam secontulit, nullo in patriam revertendi studio. At Frater ejus C. Marcellus abjiciens sese ad pedes Cæsaris, atque universus senatus consurgens veniâ impetravit. Cicero, qui statuerat in perpetuum tacere, non potuit non gratias agere Cæsari pro tanta magnitudine animi & clementia.

QUÆSTIO. STYLUS.

Quæstio hujus orationis est in genere demonstrativo; an non maximè laudanda sit Cæsaris Clementia ob restitutum Marcellum.

Stylus elegans, concinnus, temperato (quod mirè delectet Cæsarem) orationis flumine.

EXORDIUM.

Ducitur à Clementia Cæsaris, quæ Ciceronem diutius filere non patitur, quòd restituto Marcello, & oratori vox, & senatui auctoritas, maximâ omnium lætitiâ, restituta sit. N. 1. 2. 3.

A

PROPO.

(2)
PROPOSITIO.

Laudanda est quàm maximè Cæsaris clementia ob restitutum hodie Marcellum simulque senatum N. 4.

ARGUMENTUM.

Quia hoc maximè gloriosum est Cæsari.

CONFIRMATIO.

Nititur hoc Enthymate; Cæsar Majorem ex restituto Marcello simulque senatu, quàm ex omnibus victoriis, laudem est consecutus, ergo maximè gloriosum est Cæsari, restituisse Marcellum simulque senatum. Antecedens probatur quatuor Argumentis.

1. Magnæ sunt victoriæ ac bellicæ laudes Cæsaris; quæ tamen communicandæ sunt multis causis adjuvantibus, præsertim fortunæ: at sola laus hodiernæ clementiæ propria est unius Cæsaris. N. 5.
2. Non fuit difficile Cæsari innumeras gentes vincere: hosti verò parcere atque iracundiam cohibere, hæc virtus ardua & laus maxima Cæsaris. N. 8.
3. Cæsar hætenus victores vicit: at hodie (quod est incredibile: seipsum seu ipsam victoriã vicit. N. 12.
4. Cæsar seipsum & victoriã vicit, pacis studio & moderatione victoriæ, quando bonos viros, errore magis quàm culpã lapsos victor non ferox conservavit. N. 13.

CONSEQUENS ENTHYMEMATIS.

Ergo maximè gloriosum est Cæsari, restituisse Marcellum simulque senatum. N. 19.

CONFUTATIO.

Duas continet partes, nimirum querelam, ac dictum quoddam Cæsaris.

Questus fuerat Cæsar, suspicari se ac metuere insidias.

aias. Id Cicero diluit hac Argumentatione : Nec à
Cæsarianis nec à Pompejanis timendæ sunt Cæsari
insidiæ : Non à Cæsarianis ; quia hi, ipso duce ,
summa consecuti sunt. N. 27. Non à Pompeja-
nis ; qui, acceptâ præter omnium spem salute om-
nes sunt amicissimi. N. 23. Ergo Cæsari timendum
non est.

2. Dixerat Cæsar, se sat diu naturæ & gloriæ vixisse.
Refellit dictum Cicero, Quòd non solum nobis, sed
& patriæ nativissimus, atque æternitati vivere oportet.
N. 26.

EPILOGUS.

Continet iteratam gratiarum actionem, summamq;
lætitiâ ob restitutum Marcellum simulque sena-
tum. N. 34.

Dluturni silentii, P. C. quò erant his temporibus
usus, non timore aliquo, sed partim dolore, partim
verecundiâ, sineni hodiernus dies attulit : idemque
initium, quæ vellem, quæq; sentirem, meo pristino mo-
re dicendi. Tantam enim mansuetudinem, tam inusita-
tam inauditamque clementiam, tantum in summa po-
testate rerum omnium modum, tam denique incredibi-
lem sapientiam, ac penè Divinam, tacitus nullo modo
præterire possum. † M. enim Marcello vobis, P. C.
Reique pub. reddito ; non solum illius, sed meam etiam
vocem, & auctoritatem, & vobis, & reip. conservatam
ac restitutam puto. Dolebam enim, P. C. ac vehemen-
ter angebar, cum viderem virum talem, qui in eadem
causa, in qua ego, fuisset, non in eadem esse fortuna ;
nec mihi persuadere poteram, nec fas esse ducebam,
versari me in vestro veteri curriculo, illo amictu atque

imitatore studiorum ac laborum meorum, quasi quodam socio à me & comite distracto. Ergo & mihi mea pristina vita consuetudinem, C. Caesar, interclusam aperuisti, & his omnibus ad bene de omni rep. sperandum, 3. quasi signum aliquod sustulisti. † Intellectum est enim mihi quidem in multis, & maxime in me ipso, sed paulò antè in omnibus, cum M. Marcellum senatui, populoque Rom. & Reip. concessisti, commemoratis præsertim etiã offensionibus, te auctoritatẽ hujus ordinis, dignitatẽque reip. tuis vel doloribus, vel suspicionibus anteferre. Ille quidẽ fructũ omnis ante acta vita hodierno die maximũ cepit, cum summo consensu senatũs, tum præterea iudicio tuo gravissimo, & maximo. Ex quo profectò intelligis, quanta in dato beneficio sit laus, cum in accepto tanta sit gloria. Est verè fortunatus ille, cuius ex salutẽ non minor pene ad omnes, quàm ad illum ventura sit, lætitia pervenerit. † Quod ei quidem meritò, atque optimo iure conrigit. Quis enim est illo aut nobilitate, aut probitate, aut optimarum artium studio, aut innocentia, aut ullo genere laudis præstantior? Nullius tantum est flumen ingenii, nulla dicendi aut scribendi tanta vis, tantaque copia, quæ, non dicam exornare, sed enarrare, C. Caesar, res tuas gestas possit. Tamen hoc affirmo, & hoc pace dicam tuã, nullam in his esse iaudem ampliorem, 5. quàm eam, quam hodierno die consecutus es. † Soleo sæpè ante oculos ponere, idque libenter crebris usurpare sermonibus: omnes nostrorum imperatorum, omnes exterarum gentium potentissimorumque populorum, omnes clarissimorum regum res gestas cum tuis, nec contentionum magnitudine, nec numero præliorum, nec varitate regionum, nec celeritate conficiendi, nec dissimilitudine bellorum posse conferri: nec verò dis-

*junctissimas terras citius cujusquam passibus potuisse
 peragrari, quam tuis, non dicam cursibus, sed victoriis
 illustrate sunt. † Quae quidem ego nisi ita magna esse
 fatear, ut ea vix cujusquam mens, aut cogitatio cape-
 re possit, amens sim: sed tamen sunt alia majora. Nam
 bellicas laudes solent quidam extenuare verbis, easque
 detrahere ducibus, communicare cum militibus, ne
 propriae sint imperatorum: Sed certe in armis militum
 virtus, locorum opportunitas, auxilia sociorum, classes,
 comearius, multum juvant: maximam vero partem
 quasi suo jure fortuna sibi vendicat, Sed quicquid est pro-
 sperè gestum, id pene omne ducit suum. † At verò hu- 7.
 jus gloriae C. Caesar, quam es paulò ante adeptus, socium
 habes neminem: totum hoc, quantumcunque est, quod
 certe maximum est, totum est, inquam, tuum: nihil
 sibi ex ista laude centurio, nihil praefectus, nihil cohors,
 nihil turma decerpit: quin etiam illa ipsa rerum huma-
 narum domina, fortuna, in istius se societatem gloriae
 non offert: tibi cedit, tuam esse totam Sed propriam
 fatetur: nunquam enim temeritas cum sapientia com-
 miscetur, nec ad consilium casus admittitur. † Domu- 8.
 isti gentes immanitate barbaras, multitudine innu-
 merabiles, locis infinitas, omni copiarum genere abun-
 dantes: sed tamen ea vicisti, quae Sed naturam, Sed con-
 ditionem, ut vinci possent, habebant: Nulla est enim
 tanta vis, tanta copia, quae non ferro ac viribus de-
 bilitari frangiue possit. Verùm animum vincere, ira-
 cundiam cohibere, victoriam temperare, adversarium
 nobilitate, ingenio, virtute praestantem, non modo
 extollere jacentem, sed etiam amplificare ejus pristi-
 nam dignitatem, haec qui faciat, non ego eum cum sum-
 mis viris comparo, sed simillimum Deo judico. † Itaque 9.*

C. Caesar, bellica tua laudes celebrabuntur, ille quidem non solum nostris, sed pene omnium gentium literis atque linguis: neque ulla unquam aetas de tuis laudibus conticescet: sed tamen eiusmodi res, nescio, quo modo, etiam dum audiuntur, aut dum leguntur, obstrepi clamore militum videntur, & tubarum sono: At vero, cum aliquid clementer, mansuete, iuste, moderate, sapienter factum, in iracundia praesertim, qua est inimica consilio, & in victoria, qua nascitur insolens & superba est, aut audimus, aut legimus, quo studio incendimur non modo in gestis rebus, sed etiam in fictis, ut eos saepe, quos

10. nunquam vidimus, diligamus? † Te vero, quem praesentem intuemur, cuius mentem, sensusque, & os cernimus, ut quidquid belli fortuna reliquum reip, fecerit, id esse saluum velis, quibus laudibus efferemus? quibus studiis prosequemur? qua benevolentia complectemur? parietes medius fidius, C. Caesar, ut mihi videtur, huius curia tibi gratias agere gestiunt, quod brevi tempore futura sit illa auctoritas in his majorum suorum &

11. suis sedibus. † Equidem cum C. Marcelli, viri optimi, & commemorabilis pietate ac virtute praediti, lacrymas modo vobiscum viderem, omnium Marcellorum meum pectus memoria effudit. Quibus tu etiam mortuis, M. Marcello conservato, dignitatem suam reddidisti, nobilissimamque familiam, iam ad paucos redactam, pene ab interitu vindicasti. * Hunc tu igitur diem tuis maximis, & innumerabilibus gratulationibus iure antepones: hoc enim res unius est propria Caesaris, cetero duce te gesta, magna ille quidem, sed tamen multo magnoque comitatu: huius autem rei tu idem es & dux, & comes: quae quidem tanta est, ut trophaeis, monumentisque tuis nulla unquam allatura sit finem aetas:

nihil enim est opere aut manu factum, quod aliquando non conficiat, & consumat vetustas: at vero haec tua iustitia, & lenitas animi florescet quotidie magis, ita, ut, quantum operibus tuis diuturnitas detrahet, tantum afferat laudibus. † Et ceteros quidem omnes victores 12. bellorum civilium jam ante aequitate, & misericordia viceras: hodierno vero die te ipsum. Vereor, ut hoc, quod dicam, non perinde intelligi auditu possit, atque ego ipse cogitans sentio: ipsam victoriam vicisse videris, cum ea ipsa, qua illa erat adeptus, victis remisisti. Nam cum ipsius victoria conditione iure omnes victi occidissent; clementiae tuae iudicio conservati sumus, recte igitur unus invictus es, à quo etiam ipsius victoria conditio usque devicta est. † Atque hoc C. Caesaris iudicium, P. C. quam late pateat, attendite: omnes enim qui ad illa arma facti sumus nescio quo reip. numero funestoque, compulsi, & si aliqua culpa teneretur erroris humani, à scelere certe liberati sumus: nam cum M. Marcellus, deprecantibus vobis, reip. conservavit, memet mihi, & item reip. nullo deprecante, reliquos amplissimos viros & sibi ipsi, & patria reddidit, quorum & frequentiam, & dignitatem hoc ipso in confesso videtis: non ille hostes induxit in curiam, sed iudicavit à pterisque ignorantia potius, & falso atque inani metu, quam cupiditate, aut crudelitate bellum civile esse susceptum. † quo quidem in bello semper de pace agendum, curandumque esse putavi: semper dolui, non modo pacem, sed orationem etiam civium pacem efflagitantium repudiari. Neque enim ego illa, nec ulla unquam secutus sum arma civilia: semperque mea consilia pacis & toga sociis, non belli atque armorum fuerunt. Hominem sum secutus privato officio, non publico: tantumque

- apud me grati animi fidelis memoria valuit, ut nullâ non modo cupiditate, sed ne spe quidem, prudens & sciens tanquam ad interitum ruerem voluntarium. †
15. Quod quidem meum consilium minimè obscurum fuit: nam & in hoc ordine, integrâ re, multa de pace dixi, & in ipso bello eadem etiam cum capitis mei periculo sensi. Ex quo nemo erit tam injustus rerum aestimator, qui dubitet, quæ Cesaris voluntas de bello fuerit, cum pacis auctores conservandos statim censuerit, ceteris fuerit iratior. Atque id minùs mirum videretur fortasse tum, cum esset incertus exitus, & anceps fortuna belli, qui verò victor Pacis auctores diligit, is profectò declarat, maluisse se non dimicare, quam vincere. †
16. Atque hujus quidem rei M. Marcello sum testis: nostri enim sensus, ut in pace semper, sic tum etiam in bello congruebant. Quoties ego eum, & quanto cum dolore vidi, cum insolentiam certorum hominum, tum etiam ipsius victoria ferocitatem extimescentem? * Quo gratiar tua liberalitas, C. Cesar, nobis, qui illa vidimus, debet esse; non enim jam causa
17. sunt inter se, sed victoria comparanda. † Vidimus tuam victoriam præliorum exitu terminatam, gladium vaginâ vacuum in urbe non vidimus. Quos amissimus cives, eos Martis vis perculit, non ira victoriae: ut dubitare debeat nemo, quin multos; si fieri posset, C. Cesar ab inferis excitaret, quoniam ex eadem acie conservat, quos potest. † Alterius verò partis nihil amplius eo dicam, quam id, quod omnes verebamur, nimis iracundam futuram fuisse victoriam. * Quidam enim non modò armatis, sed interdum etiam ociosis minabantur: nec, quid quisque sensisset, sed ubi fuisset, cogitandum esse dicebant: ut mihi quidem videantur

dii immortales, etiamsi pœnas à populo Rom. ob aliquod delictum expetiverunt, qui civile bellum tantum
 Et tamen luctuosum excitaverunt, vel placati jam, vel etiam sariati, aliquando omnem spem salutis ad clementiam victoris, Et sapientiam contulisse. † Quare gaude tuo isto tam excellenti bono, Et fruerere cum fortuna
 Et gloria, tum etiam natura, Et moribus tuis: ex quo quidem maximus est fructus, jucunditasque sapienti. 19:
 Cetera cum tua recordabere, etsi persape virtuti, tamen plerumque felicitati tua gratulabere: de nobis quos in rep, tecum simul salvos esse voluisti, quoties cogitabis, toties de maximis tuis beneficiis, toties de incredibile liberalitate, toties de singulari sapientia cogitabis: que non modo summa bona, sed nimirum audebo vel sola dicere. Tantus est enim splendor in laude vera, tanta in magnitudine animi Et consilii dignitas, ut hac à virtute donata, cetera à fortuna commodata esse videantur. † Noli igitur in conservandis bonis viris defatigari, non cupiditate presertim, aut pravitate aliqua lapsis, sed opinione officii, stultâ fortasse, certè non improba, Et specie quâdam reip. non enim tua ulla culpa est, si te aliqui timuerunt. contraque summa laus, quod plerique minimè timendum fuisse senserunt. † 20:
 Nunc venio ad gravissimam querelam, Et atrocissimam suspicionem tuam: que non tibi ipsi magis, quam cum omnibus civibus, tum maxime nobis, qui à te conservati sumus, providenda est. Quam etsi spero esse falsam, nunquam tamen verbis extenuabo. Tua enim cautio, nostra cautio est: ut, si in alterutro peccandum fit, malim videri nimis timidus, quam parum prudens. † 21:
 Sed quisnam est iste tamen demens, qui scilicet tibi infidiaretur? de tuisne? tametsi qui magis sunt tui, 22:
 quam

- quàm quibus tu salutem in sperantibus reddidisti? an ex eo numero, qui unà tecum fuerunt? non est credibilis tantus in illo furor, ut quo dāce omnia summa sit adeptus, huius vitam non anteponat suæ. At si tui nihil cogitant sceleris, cavendum est, ne quid inimici. Qui? omnes enim qui fuerunt, aut suâ pertinaciâ vitam amiserunt, aut tuâ misericordiâ retinuerunt, ut aut nulli supersint de inimicis, aut, qui super fuerunt, amicissimi
23. sint. † Sed tamen cum in animis hominū tanta latebra sint, & tanti recessus, angeamus sanè suspitionem tuam, simul enim angebimus & diligentiam. Nam quis est omnium tam ignarus rerum, tam rudis in republ. tam nihil unquam nec de sua, nec de communī salute cogitans, qui non intelligat, tua salute contineri suam, &
24. ex unius tui, vitam pendere omnium? † Equidem de te dies noctesque, ut debeo, cogitans, casus duntaxat humanos, incertos eventus valetudinis, & natura communis fragilitatem extimesco: dolēoque, cum resp. immortalis esse debeat, eam in unius mortalis anima consistere. Si verò ad hūmanos casus, incertosque eventus valetudinis, sceleris etiam accedat, insidiarūque consensio: quem Deum, etiamsi cupias, opitulari posse republ. credamus? * omnia sunt excrucienda tibi C. Caesar, uni, qui jacere sentis belli ipsius impetu, quod necesse fuit, percussa atque prostrata: constituenda iudicia, revocanda fides, comprimenda libidines, propaganda soboles: omnia, quæ dilapsa jam fluxerunt, severis legibus vincienda sunt. † Non fuit recusandum in tanto civili bello, tantōque animorum ardore & armorum, quin quassata resp. quicumque belli eventus fuisset, multa perderet & ornamenta dignitatis, & præsidiū stabilitatis suæ, multaque uterque dux faceret ar-

matus, quae idem rogatus fieri prohibuisset: quae qui-
 dem tibi nunc omnia belli vulnera curanda sunt, qui-
 bus praeter te mederi nemo potest. † Itaque illam tuam 26.
 praeclarissimam & sapientissimam vocem invitus audi-
 vi, satis te diu vel nature vixisse, vel gloria: satis, si
 ita vis, nature fortasse: addo etiam, si placet, gloria:
 at, quod maximum est, patriae certe parum. Quare
 orate te quaeso, istam doctorum hominum in contemnen-
 da morte prudentiam: noli nostro periculo sapiens esse:
 saepe enim venit ad aures meas, te idem istud nimis
 crebro dicere, satis te tibi vixisse. * Credo: sed tum id
 audirem, si tibi soli viveres, aut si etiam tibi soli natus
 esses: nunc cum omnium salutem civium cunctamque
 republ. res tua gesta complexa sint, tantum ab eis à per-
 fectione maximorum operum, ut fundamenta, quae co-
 gitas, nondum jeceris. Hic tu modum tuae vitae non sa-
 lute reipubl. sed aequitate animi desurtes? quid si istud
 a te gloria quidem tua satis est? cuius te esse avidissimum,
 quamvis sis sapiens, non negabis. † Parvumne igitur, 27.
 inquires, gloriam magnam relinquemus? inamo vero
 alius, quamvis multis, satis, tibi uni parum: quicquid
 enim est, quamvis amplum sit, id certe parum est tui,
 cum est aliquid amplius. * Quod si rerum tuarum im-
 mortalium, C. Caesar hic exitus futurus fuit, ut, de-
 velis adversarius, temp. in eo statim relinqueres, in quo
 nunc est, vide, quaeso, ne tua Divina virtus admiratio-
 nis plus sit habitura, quam gloria. Siquidem gloria est
 illustris ac pervagata multorum & magnorum, vel in
 suos creves, vel in patriam, vel in omne genus hominum
 famam meritorum. † Hae igitur tibi reliqua pars est, 28.
 hic restat actus, in hoc elaborandum est, ut republ.
 constituas, eaque tu in primis composita, summa tran-
 quillitate

- quillitate & otio perfruare, Tum te, si voles, cum & patria, quod debes, solveris, & naturam ipsam expleveris satietate vivendi, satis diu vixisse dicito. * Quid est enim omnino hoc ipsum diu, in quo est aliquid extremum, quod cum venerit, omnis voluptas praterita pro nihilo est, quia postea nulla futura? quanquam iste tuus animus nunquam his angustiis, quas natura nobis ad vivendum dedit, contentus fuit, semperque
29. immortalitatis amore flagravit. † Nec verò hac tua vita dicenda est, qua corpore & spiritu continetur, illa, inquam, illa vita est tua, C. Caesar, que vigebit memoria seculorum omnium, quam posteritas alet, quam ipsa eternitas semper intuebitur. Huic tu inservias, huic te ostentes oportet: que quidem, que miretur, jam pridem multa habet; nunc, etiam que laudet, expectat. †
30. Obstupescunt posteri certè imperia, provincias, Rhenum, Oceanum, Nilum, pugnas innumerabiles, incredibiles victorias, monumenta, munera, triumphos, audientes & legentes tuos, Sed nisi hac Urbs stabilita tuis consiliis & institutis erit, vagabitur modò nomen tuum longè atque latè, sedem quidem stabilem, & domicilium certum non habebit. Erit inter eos etiam qui nascentur, sicut inter nos fuit, magna dissensio: cum alii laudibus ad cælum res tuas gestas efferent, alii fortasse aliquid requirent, idque vel maximum, nisi belli civilis incendium salute patriæ restinxeris: ut illud fati fuisse videatur, hoc consilii. Servi igitur iis etiam iudicibus, qui multis post se culis de te iudicabunt, & quidem haud scio, an incorruptius, quam nos: nam & sine amore, & sine cupiditate, & rursus sine odio, &
31. sine invidia iudicabunt. † Id autem etiam si tunc ad te, ut quidam falsò putant, non pertinebit, nunc certè pertinet,

rinet, te esse talem, ut tuas laudes obscuratura nulla
 unquam sit oblivio. * Diverse voluntates civium fue-
 runt, distractæq; sententiæ. Non enim consiliis solum
 & studiis, sed armis etiam & castris dissidebamus:
 erat autem obscuritas quadam, erat certamen inter
 clarissimos duces: multi dubitabant, quid optimum
 esset: multi, quid sibi expediret: multi, quid deceret:
 nonnulli etiam, quid liceret. † Perfuncta respub. est 32.
 hoc misero fatalique bello: vicit is, qui non fortunâ in-
 flammaret odium suum, sed bonitate leniret: neque
 omnes, quibus iratus esset, eosdem etiam exilio, aut
 morte dignos judicaret. Arma ab aliis posita, aliis
 erepta sunt. Ingratus est injustusque civis, qui armo-
 rum periculo liberatus, animum tamen retinet arma-
 tum: ut ille etiam sit melior, qui in acie cecidit, quam
 qui in causa animam non profudit. Quæ enim perti-
 nacia quibusdam, eadem aliis constantia videri potest.
 † Sed quia jam omnis fracta dissensio est armis, & ex- 33.
 tincta, æquitate victoris: restat, ut omnes unum ve-
 lint, qui modo habent aliquid non solum sapientia, sed
 etiam sanitatis: quia, nisi te, C. Caesar, salvo, & in ista
 sententia, quâ, cum antea, tum hodie vel maxime u-
 sus es, manente, salvi esse non possumus. * Quare om-
 nes te, qui hac salva esse volumus, & hortamur, &
 obsecramus, ut vitæ, ut saluti tuæ consulas: omnesque
 tibi (ut pro aliis etiam loquar, quod de me ipso sentio,
 quoniam subesse aliquid putas, quod cavendum sit,) non
 modo excubias, & custodias, sed etiam laterum nostro-
 rum oppositus, & corporum pollicemur. † Sed ut, un- 34.
 de est orsa, in eodem terminetur oratio mea, maxi-
 mas tibi omnes gratias agimus, C. Caesar, majores e-
 tiam habemus: nam omnes idem sentiunt, quod ex
 omnino

omnium precibus, & lacrymis, sentire potuisti: sed quia non est astantibus omnibus necesse dicere, à me certè dici volunt: cui necesse est quodam modo, & quod volunt, & quod M. Marcello à te huic ordini populoque Rom. & Reipubl. reddito, præcipuè id à me fieri debere intelligo. Nam latari omnes, non ut de unius
 35. solùm, sed ut de communi omnium salute, sentio. † Quod autem summa benevolentia est, quæ mea erga illum omnibus semper nota fuit, ut vix C. Marcello, optimo & amantissimo fratri, præter eum quidem, cederem nemini: cum ista sollicitudine, curâ, labore, tam diu præstiterim, quamdiu est de illius salute dubitatum: certè hoc tempore magnis curis, molestiis, doloribus liberatus præstare debeo. Itaque, C. Caesar, sic tibi gratias ago, ut, omnibus me rebus à te non conservato solùm, sed etiam ornato, tamen ad tua innumerabilia in me unum merita, quod fieri jam posse non arbitrabar, maximus hoc tuo factò cumulus accesserit.

ORATIO. IN L. CATILINAM

Habita Anno V. C. 690., coram senatu, in Æde Jovis statoris, Cicerone & Antonio Coss., ipso Catilina præsentè.

ARGUMENTUM.

Catilinam Luxuria primùm, tum hinc conflata egestas rei familiaris, simul occasio, quòd in extre-
 mis